

The Holy See

***PISMO PAPE BENEDIKTA XVI.
BISKUPIMA KATOLIČKE CRKVE
O UKIDANJU EKSKOMUNIKACIJE ČETVORICI BISKUPA
KOJE JE ZAREDIO BISKUP LEFEBVRE***

Draga subraćo u biskupskoj slubi!

Ukidanje ekskomunikacije četvorici biskupa koje je godine 1988. bez mandata Svete Stolice zaredio nadbiskup Lefebvre, zbog različitih je razloga u Katoličkoj Crkvi i izvan nje uzrokovalo estoke rasprave kakve već dugo nismo doivjeli. Mnoge je biskupe zbunio događaj koji se dogodio sasvim neočekivano i kojeg je teško pozitivno smjestiti u pitanja i zadaće današnje Crkve. Premda su mnogi pastiri i vjernici načelno pozitivno ocijenili Papinu elju za pomirenjem, ipak se nametnulo pitanje o prikladnosti takve geste spram stvarnih i vanijih potreba vjerničkoga ivota u našem vremenu. Tako su različite skupine posve otvoreno spočitavale Papi da eli napraviti korak natrag, u stanje prije Koncila. Pokrenula se tako lavina prosvjeda, a njihova gorčina očitovala je rane koje nadilaze sadašnji trenutak. Stoga se osjećam dunim da vam, draga subraćo, uputim riječi pojašnjenja koje trebaju pomoći da shvatite nakanu kojom smo se ja i odgovorna tijela Svete Stolice vodili pri toj odluci. Nadam se da ću na taj način pridonijeti miru u Crkvi.

Spletom nesretnih okolnosti, koje nisam mogao predvidjeti, objava ukidanja ekskomunikacije poklopila se sa slučajem Williamson. Tiha gesta milosrđa prema četvorici valjano, ali nedopušteno zaređenih biskupa odjednom se pretvorila u nešto sasvim drugo: odreknuće od kršćansko-idovskoga pomirenja i odstupanje od svega onoga što je Koncil u vezi s tim zacrtao kao put Crkve. Poziv na pomirenje s razdvojenom skupinom preokrenuo se u nešto suprotno: u prividni povratak na stanje koje je bilo prije svih onih koraka koji su nakon Koncila učinjeni prema pomirenju kršćana i idova, a što je bio oduvijek cilj mojega teološkog rada. Mogu samo izraziti svoje duboko aljenje što su se istodobno pojavila dva suprotna događaja koja su u jednom trenutku narušila mir kako između kršćana i idova, tako i mir u Crkvi. Rečeno mi je da bi pozorno praćenje vijesti dostupnih na Internetu omogućilo pravodobno se upoznati s tim problemom. Iz toga učim da ubuduće u Svetoj Stolici moramo biti pozorniji prema tomu izvoru informacija. Raalostila me

činjenica da su i katolici, koji bi sve to trebali bolje znati, mislili da me moraju spremno napasti neprijateljstvom. Stoga još više zahvaljujem svojim idovskim prijateljima koji su pomogli spremno otkloniti nesporazum te ponovno uspostavili ozračje prijateljstva i povjerenja, koje je postojalo te koje i dalje, hvala Bogu, traje za vrijeme moga pontifikata, kao i u vrijeme Ivana Pavla II.

Druga pogreška, zbog koje mi je iskreno ao, bila je ta da se kod objavljivanja odluke nisu dovoljno jasno predstavile granice i opseg mjere od 21. siječnja 2009. godine. Ekskomunikacija se odnosi na osobe, a ne na institucije. Biskupsko ređenje bez papinskoga dopuštenja znači opasnost šizme, jer dovodi u pitanje jedinstvo biskupskoga kolegija s Papom. Stoga Crkva mora reagirati najteom kaznom, ekskomunikacijom, i to radi toga da kanjene osobe pozove na pokajanje i na jedinstvo. Naalost, ni dvadeset godina nakon tih ređenja taj cilj još nije postignut. Povlačenje ekskomunikacije slui istomu cilju kao i sama kazna: eli se još jednom pozvati četvoricu biskupa na povratak. Ta je gesta bila moguća nakon što su navedena četvorica biskupa izrazila svoje načelno priznanje Pape i njegove pastirske vlasti, premda sa zadržkom s obzirom na poslušnost spram njegova učiteljskog autoriteta i spram Koncila. Time se ponovno vraćam razlikovanju između osobe i institucije. Ukinuće ekskomunikacije bila je mjera u području crkvene discipline. Osobe su bile oslobođene od tereta savjesti koji je predstavljala najtea crkvena kazna. Područje nauka treba razlikovati od te disciplinarnе razine. Razlozi, pak, kanonskoga nepriznavanja Bratstva Pija X. nisu disciplinarni nego doktrinalni. Dokle god Bratstvo ne dobije kanonsko priznanje, njihove zaređene osobe vrše svoju slubu nedopušteno. Stoga treba razlikovati između disciplinirane razine, koja se odnosi na osobe kao takve i doktrinalne razine kod koje je u pitanju sluba i institucija. Da još jednom pojasnimo: sve dotle dok se ne pojasne doktrinalna pitanja, Bratstvo nema kanonski status u Crkvi, a njegove zaređene osobe, premda su oslobođene od crkvene kazne, ne vrše svoju slubu dopušteno.

U svjetlu te situacije u budućnosti namjeravam povezati Papinsku komisiju "Ecclesia Dei" - koja je od godine 1988. zaduena za sve one zajednice i osobe koje dolaze iz Bratstva Pija X. ili iz sličnih skupina a ele se vratiti u puno zajedništvo s Papom - s Kongregacijom za nauk vjere. Tako bi trebalo postati jasnije da su navedeni problemi bitno doktrinalne naravi i tiču se prije svega prihvaćanja Drugoga vatikanskog sabora i papinskog učiteljstva nakon Sabora. Kolegijalni organi s kojima Kongregacija obrađuje postojeća pitanja jamče uključenost pročelnika različitih rimskih kongregacija i episkopata diljem svijeta u donošenje određenih odluka (posebice redovito okupljanje kardinala srijedom i zajednička skupština koja se odrava jednom do dvaput godišnje). Ne moe se učiteljski autoritet Crkve zamrznuti na godini 1962. - to mora biti jasno Bratstvu. Ali, i one koji se predstavljaju kao veliki branitelji Koncila treba podsjetiti da Drugi vatikanski koncil nosi u sebi cjelokupnu učiteljsku povijest Crkve. Tko eli biti poslušan Koncilu, mora prihvatiti i stoljetnu vjeru i ne smije rezati korijene od kojih ivi stablo.

Nadam se, draga subraćo, da sam time uspio pojasniti pozitivno značenje i granicu odluke od 21. siječnja 2009. godine. Ipak ostaje pitanje: je li to bilo nuno? Je li to bio stvarni prioritet? Nema li mnogo vanijih stvari? Naravno, postoje vanije i hitnije stvari. Mislim da sam prioritete svojega

pontifikata jasno izrekao na početku svoje papinske slube. Ono što sam tada rekao, ostaje i dalje moja nepromijenjena misao vodilja. Prvi prioritet za Petrova nasljednika sam je Gospodin jasno naznačio: "Učvrsti svoju braću" (Lk 22, 32). Sam Petar je u svojoj prvoj poslanici taj prioritet nanovo formulirao: "Budite uvijek spremni na odgovor svakomu koji od vas zatraži obrazloženje nade koja je u vama" (1 Pt 3, 15). U našem vremenu u kojem je u mnogim dijelovima svijeta vjera u opasnosti da se ugasi poput plamena dogorjele svijeće, prioritet ima uprisutnjivanje Boga u tome svijetu i otvarati ljudima pristup Bogu. I to ne bilo kojem Bogu, nego Bogu koji je govorio na Sinaju; onom Bogu čije smo lice spoznali u ljubavi do kraja (Iv 13, 1), u raspetom i uskrsnom Isusu Kristu. Stvarni problem sadašnjega povijesnog trenutka jeste taj da Bog nestaje iz čovjekova obzorja i da gašenjem Bojega svjetla nastupa dezorijentiranost u čovječanstvu, čije ćemo razorne posljedice sve više osjećati.

Vrhovni i temeljni prioritet Crkve i nasljednika sv. Petra u ovom vremenu je dovesti ljude Bogu, Bogu koji govori u Bibliji. Stoga je sasvim razumljivo da nam mora biti vano jedinstvo vjernika. Njihove razmirice, njihovo nutarnje proturječje dovodi u pitanje vjerodostojnost njihova govora o Bogu. Zato napor oko zajedničkoga svjedočenja vjere svih kršćana, ekumena, spada među najviše prioritete. Uz to je nuno da svi koji vjeruju u Boga zajednički traže mir, nastoje se jedni drugima približiti kako bi, premda imaju različite predodbe o Bogu, zajedno koračali prema izvoru svjetla – to je međureligijski dijalog. Tko naviješta Boga kao ljubav do kraja, taj mora svjedočiti ljubav: s ljubavlju se posvetiti onima koji trpe, odbacivati mrnju i neprijateljstvo. Dakle, riječ je o socijalnoj dimenziji kršćanske vjere o kojoj sam govorio u enciklici "Deus caritas est".

Ako, dakle, veliko nastojanje oko vjere, nade i ljubavi u svijetu predstavlja istinski prioritet za Crkvu u ovom trenutku (u različitim oblicima), tada se u to ubrajaju i manja ili veća pomirenja. Moramo uzeti na znanje da se oko te tihe geste ispruene ruke podigla silna prašina i tako se pretvorila u nešto sasvim suprotno od pomirenja. Ipak postavljam pitanje: je li stvarno bilo i je li pogrešno izaći u susret bratu "koji ima nešto protiv tebe" (usp. Mt 5,23s) i tražiti pomirenje? Ne treba li i građansko društvo pokušavati sprječavati radikalizacije i njihove moguće pristaše, ako je ikako moguće, ponovno uključiti u snane silnice koje oblikuju društveni ivot kako bi se izbjeglo njihovu izolaciju sa svim onim što to za sobom povlači? Je li potpuno pogrešno nastojati razbiti krutost i ograničenosti koji sputavaju te davati prostor svemu onom pozitivnom što se može uklopiti u cjelinu? U godinama nakon 1988. osobno sam doživio kako se povratkom zajednica, koje su se odijelile od Rima, u njima promijenilo ozračje; kako je povratak u veliku i široku zajedničku Crkvu prevladao jednostranosti i razriješio zgrčenosti te su tako iz toga nastale pozitivne snage za cjelinu. Moemo li biti ravnodušni prema zajednici u kojoj je 491 svećenik, 215 bogoslova, 6 sjemeništa, 88 škola, dva sveučilišna instituta, 117 braće i 164 sestre i tisuće vjernika? Trebamo li ih zaista mirno odbaciti iz Crkve? Posebice mislim na 491 svećenika. Nepoznate su nam njihove motivacije. No, mislim da se oni ne bi odlučili za svećeništvo da u njima, uz ono što je krivo i bolesno, nije bilo ljubavi prema Kristu i volje da se naviješta njega i s njim ivoga Boga. Trebamo li ih kao predstavnike radikalne rubne skupine jednostavno isključiti iz traganja za pomirenjem i jedinstvom? Što će biti nakon toga?

Dakako, već due, a i u toj konkretnoj prigodi, čuli smo mnoge teške riječi predstavnika te zajednice - oholost i pametovanje, isključivost i jednostranost itd. Ali, istini za volju, moram nadodati da sam primio čitav niz dirljivih svjedočanstva zahvalnosti, u kojima sam osjetio otvaranje srca. Ne treba li i velika Crkva biti također velikodušna zbog strpljivosti koju posjeduje, zbog obećanja koje joj je dano? Zar ne bismo trebali postupiti poput pravih odgajatelja koji mogu prečuti ponešto od onoga što nije dobro i potruditi se pomoći osobi da se oslobodi svojih uskih okvira? Zar si ne moramo priznati da često i iz crkvenih krugova dolaze teške riječi? Ponekad se stječe dojam da je našem društvu potrebna skupina prema kojoj ono ne treba biti tolerantno, na kojoj moe mirno iskaliti svoj bijes. A ako im se netko usudi pribliiti, u ovom slučaju Papa, i on gubi pravo na toleranciju i prema njemu se ophodi s mrnjom, bez straha i opreza.

Draga subraćo, u danima kada mi je na pamet pala misao da napišem ovo pismo, sasvim slučajno se dogodilo da sam u bogoslovnom sjemeništu morao tumačiti i komentirati Gal 5, 13-15. Bio sam iznenađen koliko taj tekst govori o sadašnjem trenutku: "Doista vi ste, braćo, na slobodu pozvani! Samo neka ta sloboda ne bude izlikom tijelu, nego - ljubavlju sluite jedni drugima. Ta sav je Zakon ispunjen u jednoj jedinoj riječi, u ovoj: Ljubi blinjega svoga kao sebe samoga! Ako li pak jedni druge grizete i glođete, pazite da jedni druge ne prodrete." Uvijek sam teio tu rečenicu promatrati kao jedno od retoričkih pretjerivanja koje se mogu pronaći kod Pavla. U određenom smislu to moe i biti slučaj. No, naalost, postoji i u današnjoj Crkvi "grienje i glodanje", što je izričaj pogrešno shvaćene slobode. Treba li iznenaditi da nismo ništa bolji od Galaćana? Da nam u najmanju ruku prijete iste kušnje? Da se moramo uvijek iznova učiti pravilno sluiti vlastitom slobodom? Da se uvijek iznova moramo učiti najvišem prioritetu: ljubavi? Toga dana kada sam govorio o tome u bogoslovnom sjemeništu, u Rimu smo slavili blagdan Gospe od Pouzdanja. Marija nas stvarno uči pouzdanju. Ona nas vodi Sinu u kojega se svi smijemo uzdati. On će nas voditi i u nemirnim vremenima. Stoga, na kraju, elim od srca zahvaliti svim biskupima koji su mi u ovom trenutku ukazali dirljive znakove povjerenja i naklonosti, a prije svega mi zajamčili svoju molitvu. Tu zahvalnost dugujem svim vjernicima koji su u ovom trenutku posvjedočili svoju nepokolebljivu vjernost nasljedniku sv. Petra. Neke ih Gospodin čuva i vodi putem mira. To je elja koja spontano proizlazi iz mojega srca, upravo sada, na početku korizme, liturgijskoga vremena koje nas posebno potiče na nutarnje pročišćavanje te nas poziva da novom nadom promatramo svijetli cilj Uskrsa.

S posebnim apostolskim blagoslovom ostajem vaš u Gospodinu.

Papa Benedikt XVI

U Vatikanu 10. oujka 2009.

Copyright © Dicastero per la Comunicazione - Libreria Editrice Vaticana